

POSUDEK na bakalářskou práci

Jméno a příjmení autorky bakalářské práce: Anna Marie Feřetková

Název předložené bakalářské práce: *Dětství s dospívání v církvi Křesťanská společnost*

Oponent: doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D.

Praha, 25. července 2020

Anna Marie Feřetková se ve své bakalářské práci zabývá otázkou rizik spjatých s praktikováním víry u dětí a adolescentů vyrůstajících v církvi Křesťanská společnost. Svého cíle se snaží dosáhnout pomocí rozhovorů s osmi dospělými současnými i bývalými členy KS, které nutí připravenými tematickými otázkami reflektovat jejich víru a náboženskou výchovu v období jejich dětství (zhruba do dvanácti let věku), a to nejen v prostředí KS, ale i v jejich rodinách. Úvod obsahuje většinu podstatných částí kvalifikační práce: formulování cílů, hypotézu, postup práce i motivaci k volbě tématu („část lidí si z dob strávených v tomto prostředí nese zranění ovlivňující jejich náboženské prožívání“). Chybí informace, zda se někdo zabýval podobným výzkumem, a i cíle by měly být formulovány jasněji, jsou příliš obecné a teprve při četbě výzkumné části se stává zřetelným, oč v práci jde.

První kapitola teoretické části je věnována fenoménu evangelikálního hnutí. Nejprve vymezuje výraz „evangelikální“, následuje stručný vývoj evangelikalismu, jeho počátky v pietismu a probuzeneckých hnutích, až do různých podob současného evangelikalismu, zvláštní pozornost je věnována věroučným důrazům a specifikům duchovního života. V závěru se zaměřuje na pentekostální odnož evangelikalismu a na vývoj charismatického hnutí. Účel této kompilační kapitoly spočívá ve snaze ukázat, z jakých pramenů Křesťanská společnost vycházejí, jaké jsou hlavní historické autority a na jakých teologických principech je postavena víra charismatických sborů. Kapitola je napsána celkem přehledně, vychází z relevantních českých odborných prací: Filipi, Hošek, Nešpor, Vojtíšek.

Druhá kapitola popisuje počátky charismatického hnutí v ČR a konstituování KS. Zvláštní pozornost je opět věnována církevním specifikům a teologickým důrazům. Líbí se mi, že je Feřetková schopna přistoupit ke knihám popisujícím historii této církve Danem Drápalem kriticky. Jako problém vidím, že se opírá z příliš velké části o tento zdroj. Pokud jde o jediný zdroj, mělo by být v práci uvedeno, že v dostupné literatuře se nepodařilo odhalit žádný relevantní pramen, který by o církvi Křesťanská společnost podal nějakou lepší, úplnější nebo méně subjektivní informaci. Osobně vnímám Drápalovy

knihy jako svědectví, která nejsou napsána jako popis historie sborů, nýbrž za účelem vydat počet z vlastní víry a víry církve.

Poslední kapitola teoretické části je věnována nejprve vyjasnění pojmů náboženství a spiritualita, na což následuje jakési uvedení do vývojové psychologie a psychologie náboženství, respektive do tematiky, která by mohla nějak korespondovat s výzkumem. Feřetková je vedena správným instinktem, ale vyjasnit pojmy náboženství a spiritualita je mnohem náročnější, než se na první pohled může zdát. Uvedené definice se úplně neshodují s tím, jak pojímají náboženství a spiritualitu uvedení psychologové. Nevnímám to ale jako nějakou zásadní chybu, protože k orientaci v této problematice je nutné mít poměrně široké znalosti z filozofie, z religionistiky či teologie. Autoři vycházející z anglosaského prostředí, které je ovlivněno zejména analytickou filozofií, obvykle interpretují tyto pojmy odlišně od evropských autorů. V kapitole se mi nepodařilo najít nějakou jednoznačnou linii. Je zde představeno několik konceptů psychologie náboženství, což ale není nijak kritizováno nebo komentováno.

Kapitola věnovaná výzkumu nejprve uvádí do postupů výzkumu, na což následuje poměrně rozsáhlá analýza rozhovorů s respondenty. Feřetková postupuje tak, že v odborné literatuře vyhledá určitou tezi z oblasti vývojové psychologie nebo psychologie náboženství, a následně se snaží najít v rozhovorech její potvrzení. V kapitole je uvedena řada zajímavých postřehů, například o pocitech méněcennosti dětí v KS, pokud nemají dar glosolálie, nebo o důsledcích přehnaného perfekcionismu či neustálé kontrole vlastní hříšnosti, o roli rodičů, jejichž dobře míněná náboženská výchova může vnášet do vývoje dítěte značná negativa apod.

V závěru jsou shrnuta a zobecněna některá zjištění z výzkumu. Potvrzuje se zde např. teze, že znalosti vývojové psychologie mohou pomoci řešit některé problémy dětí v KS, což ale platí nejen pro ty, co se ve sborech věnují náboženské výchově, nýbrž i pro rodiče dětí. Některé teze jsou zobecněny příliš, takže postrádají takřka smysl, např.: „Pro zdravý vývoj religiozity ... se míra ukotvení a stability náboženského přesvědčení rodičů ukázala jako klíčová.“ Co je „zdravý vývoj religiozity“ nebo „míra ukotvení a stabilita náboženského přesvědčení“?

Za největší nedostatek práce považuji absenci přepisu rozhovorů s respondenty. V příloze je uveden pouze jeden z osmi. Proč mít celé rozhovory v příloze a ne jen nějakou ukázkou? Protože výzkum tím nabývá na důvěryhodnosti. Žel je dnes poměrně běžné, že nejen studenti, ale i badatelé si svoje výzkumy vymýšlejí. Uvedení celého výzkumu je navíc důležitým argumentem pro to, že uvedené teze jsou výzkumem potvrzeny. Navíc data z výzkumu jsou cenná a mohou s nimi pracovat i další výzkumníci. Mé doporučení je, vzít i ostatní rozhovory k obhajobě a vložit je do SISu v podobě errat.

Po formální stránce práce splňuje kritéria kladená na bakalářskou práci. Feřetková by si měla dát pozor zejména na stylistické chyby a překlapy.

I když jsem uvedl řadu kritických připomínek, nechci tím vůbec říct, že by šlo o práci marnou. Zejména v oněch obsáhlých rozhovorech je uvedena řada zajímavých podnětů. Práce by se jistě dala napsat líp, ale logickou strukturu má, stojí za ní úsilí a hlavně v ní vidím přínos. S ohledem na uvedené nedostatky hodnotím známkou mezi 2-3.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'J. Feřetková', written in a cursive style.